

AB Lietuvos radijo ir
televizijos centras

DARNAUS VERSLO ATASKAITA

2023

Turinys

I. Apie ataskaitą	2
II. Vadovo žodis	2
III. Pagrindiniai 2023 m. pasiekimai	3
IV. Bendros Darniosios veiklos nuostatos	4
V. Svarbiausių poveikių ir veiklos prioritetų reitingai	7
VI. 2023 m. Telecentro tikslai bei jų sąsajos su JT darnaus vystymosi tikslais	10
VII. Aplinkosaugos kryptis: darnumo tikslų įgyvendinimas 2023 m.	14
VIII. Socialinė kryptis: darnumo tikslų įgyvendinimas 2023 m.	19
IX. Valdysenos kryptis: darnumo tikslų įgyvendinimas 2023 m.	24
X. Darniosios veiklos rizikos ir jų valdymas 2023 m.	28

I. APIE ATASKAITĄ

2023 metų AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras, Bendrovė) Darnaus verslo ataskaita (toliau – Ataskaita) yra trečioji Darnaus verslo (Darniosios veiklos) ataskaita, kuri yra parengta atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Pasaulinės ataskaitų rengimo iniciatyvos (angl. *Global Reporting Initiative* – GRI) gaires. Atitiktis GRI standartuose nurodytiems rodikliams pažymima Ataskaitos pabaigoje esančioje GRI rodiklių lentelėje.

Darnaus verslo ataskaita nėra privalomas Telecentro metinės atskaitomybės elementas ir yra rengiama Bendrovės iniciatyva, siekiant savo veikloje įtvirtinti skaidrumo ir socialinio atsakingumo principus. Bendrovei taip pat nėra privalomos ES Taksonomijos reglamento nuostatos, susijusios su informacijos atskleidimu.

Ataskaita apima laikotarpį nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.

Ankstesnės Telecentro Darnaus verslo ataskaita buvo pateikta 2023 m. kovą ir apėmė laikotarpį nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. Šią ataskaitą, o taip pat ir visą 2022 metų Darniąją veiklą Valdymo koordinavimo centras prie Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įvertino aukščiausiu A+ balu.

Ataskaita skelbiama Bendrovės interneto svetainėje (skiltyje „Darnus verslas“) adresu www.telecentras.lt/apie-mus/darnus-verslas.

Įgyvendindamas Darnaus verslo politiką ir vykdydamas Darniąją veiklą, Telecentras rengia trumpalaikius ir ilgalaikius priemonių planus. Už šių planų rengimą, įgyvendinimą ir priežiūrą atsakingas Bendrovės Darnaus verslo komitetas bei struktūriniai Bendrovės padaliniai.

Klausimus, komentarus ir pastabas kviečiame teikti už ataskaitos parengimą atsakingam Telecentro Komunikacijos vadovui **Valdui Kaminskui** el. paštu v.kaminskas@telecentras.lt.

II. VADOVO ŽODIS

2023 m. Telecentras toliau plėtojo Darniąją veiklą, su ja susijusius projektus, tobulino duomenų rinkimo ir vadybos procesus.

Sparčiausiu žingsniu pernai mums pavyko žengti darnumo požiūriu kertinėje – aplinkosaugos ir energijos vadybos – srityje. Čia svarbiausia mūsų užduotis buvo toliau investuoti į nuosavas saulės jėgaines bei mažinti Bendrovės, per metus suvartojančios 14 000 MWh, keliamą poveikį klimato kaitai. Ką suplanavome, tą įvykdėme: sukurti 8,1 megavatų energijos generacijos pajėgumai 2023 m. leido patenkinti apie 30 proc. metinio Telecentro energijos poreikio. 2024 metais planuojame iš saulės pasigaminti ne mažiau kaip 50 proc. visos reikalingos elektros energijos. Tai visiškai švari, nesukurianti CO₂ išmetalų, energija.

Pridursiu, kad pakeitę elektros energijos tiekėją, nuo 2023 m. gegužės pradėjome pirkti elektros energiją, pagamintą iš vėjo, saulės ir tekančio vandens energijos, taigi taip pat negeneruojančią CO₂. Įdiegus įvairių taupymo priemonių Bendrovei pavyko sutaupyti apie 920 MWh energijos. Tuo būdu pernai mums pavyko pasiekti, kad bendrame energetiniame balanse CO₂ išmetalus sukuriantys energijos išteklių sudarė mažiau negu penktadalį visų išteklių.

Labai svarbu, kad 2023 metais įdiegėme du naujus standartus: Aplinkosaugos vadybos sistemos standartą ISO 14001 ir Energijos naudojimo vadybos sistemos standartą ISO 50001. Įdiegę šiuos standartus perėjome prie aukštesnio lygio aplinkosaugos klausimų vadybos: ši veikla tapo procesiška, struktūruota, pagrįsta detaliais rodikliais ir duomenimis. Svarbiausia, kadangi šių standartų vadyboje yra numatyta kasmetinio auditavimo procedūra, reikšminga dalis Telecentro darniosios veiklos automatiškai tapo audituojama išorės auditorių.

2023 metais toliau buvo realizuojama strateginė vadovybės nuostata integruoti darnumą į Bendrovės veiklą, paversti jį vienu iš struktūrinių veiklos prioritetų, toliau buvo stiprinamos darnumo tikslų sąsajos su Bendrovės verslo strategija ir vadyba. Darnaus verslo klausimai buvo diskutuojami strateginėse planavimo sesijose, valdybos ir administracijos posėdžiuose, įvairių lygių vadovai dalyvavo darniosios veiklos prioritetų nustatymo sesijose.

Telecentro darnioji veikla Valdymo koordinavimo centro kasmet sudaromame Gerosios valdysenos indekse 2023 m. buvo įvertinta aukščiausiu A+ balui. Nesirengiame užmigti ant laurų, erdvės veiklos tobulinimui visad yra, tad toliau keliamo tikslus, kurių įgyvendinimas mums leis veikti dar tvariau, mažinti neigiamus poveikius gamtai, atitikti socialinius modernios visuomenės lūkesčius.

Remigijus Šeris, generalinis direktorius

III. PAGRINDINIAI 2023 M. PASIEKIMAI

A+

BALAS VKC GEROSIOS VALDYSENOS INDEKSE UŽ DARNIAJĄ VEIKLĄ

7,6 MW

PER 2023 M. INSTALIUOTA SAULĖS ELEKTRINIŲ GALIA

8,1 MW

PASIEKTA BENDRA NUOSAVOS SE GENERACIJOS GALIA

920 MWh

SUTAUPYTA ENERGIJOS LYGINANT SU 2021 M.

- 4 KARTAI

SUMAŽINTAS FREONO DUJŲ IŠMETALŲ KIEKIS CO₂ EKVIVALENTU

13 %

PADIDĖJO VIDUTINIS DARBUOTOJŲ ATLYGINIMAS

90 %

ATLIKTŲ PIRKIMŲ DALIS, KURIOJE BUVO INTEGRUOTI ŽALIEJI REIKALAVIMAI

63 tonos

PRIDUOTA ANTRINIŲ ŽALIAVIŲ PERDIRBĖJAMS

IV. BENDROSIOS DARNIOSIOS VEIKLOS NUOSTATOS

Darnaus verslo (Darnioji) veikla yra svarbus Telecentro verslo strategijos elementas, sudarantis galimybę Bendrovei prisidėti prie darnios valstybės ir darnios visuomenės plėtros Lietuvoje, taip pat formuojantis visuomenės ir atskirų jos grupių požiūrį į Bendrovę.

Pagrindiniai dokumentai

Plėtodamas Darniąją veiklą, Telecentras remiasi:

- Jungtinių Tautų pasaulinio susitarimo (angl. *Global Compact*) principais;
- Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslais;
- Jungtinių Tautų Pasaulinės ataskaitų rengimo iniciatyvos (angl. *Global Reporting Initiative*) rekomendacijomis;
- Europos Komisijos komunikato dėl įmonių socialinės atsakomybės skatinimo ("Žalioji knyga") nuostatomis;
- VVJ gerosios valdysenos indeksu (pagal VKC metodiką);
- Bendrovės vizija, misija, vertybėmis;
- Bendrovės etikos kodeksu;
- Veiklos partnerių etikos kodeksu;
- Kolektyvine sutartimi;
- Bendrovės strateginio veiklos plano gairėmis.

Politikos ir tvarkos

Pagrindinės Darnioje veikloje taikomos politikos ir tvarkos yra šios:

- Bendrovės Darnaus verslo politika;
- Korupcijos prevencijos politika;
- Privačių interesų ir konfliktų derinimo tvarka;
- Asmens duomenų apsaugos politika;
- Lygių galimybių politika;
- Bendrovės smurto ir priekabiavimo darbe prevencijos politika;
- Informacijos saugumo politika;
- Sutarčių su tiekėjais valdymo tvarka;
- Dovanų politikos gairės;
- Rizikų valdymo politika;
- Rizikų nustatymo ir valdymo tvarka;
- Paramos valdymo taisyklės.

Svarbiausios suinteresuotos šalys

Telecentras vykdo Darniąją veiklą atsižvelgdamas į svarbiausių suinteresuotų šalių (SSŠ) lūkesčius bei interesus, taip pat siekdamas įtraukti suinteresuotas šalis į Darniosios veiklos tikslų nustatymą, planavimą ir įgyvendinimą. Bendrovė išskiria šias svarbiausias suinteresuotas šalis:

- Darbuotojai ir jų atstovai;
- Valstybės institucijos (akcentuojant atliekančias Bendrovės savininko ir reguliavimo funkcijas);
- Klientai (organizacijos ir ūkio subjektai);
- Tiekėjai ir partneriai.

Bendrovės vadovybė (valdyba ir jos komitetai, administracija) pagal Darnaus verslo politiką nepriskiriama SSŠ ir yra traktuojama kaip Bendrovės reprezentantas ir jos atstovas. Daugiau informacijos apie Telecentro vadovybę pateikiama 2023 m. Metinio pranešimo VII skyriuje *Valdymo ataskaita*.

Telecentro santykis su suinteresuotomis šalimis atskleidžiamas per jų lūkesčių bei interesų identifikavimą ir juos atliepiančią Bendrovės veiklą (žr. lentelę).

SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ LŪKESČIAI/INTERESAI IR TELECENTRO VEIKLA JUOS ATLIEPIANT

Suinteresuotoji šalis	Svarbiausi lūkesčiai/interesai	Lūkesčius atliepiantys Telecentro veiksmai
Darbuotojai ir jų atstovai	Stabili Bendrovės verslo perspektyva	Verslo strategijos ir jos pokyčių pristatymas Bendrovės intranete bei susitikimuose su darbuotojais
	Aiški verslo strategija	
	Rūpestingas ir įsiklausantis darbdavys: rūpestis darbuotojų gerove (atlygis, sveikata, sauga, motyvuojanti ir psichologiškai komfortiška aplinka)	Kryptinga ir struktūruota Personalo politika, orientuota į darbuotojų gerovės plėtrą, reguliarius darbuotojų pasitenkinimo (įsitraukimo) tyrimai, produktyvūs santykiai su profsąjungomis
	Geras Bendrovės įvaizdis ir reputacija	Aktyvi vidinė ir išorinė komunikacija, gerų žinių sklaidimas, reputacinių rizikų valdymas
	Socialiai atsakinga ir darni Bendrovė	Vidinės komunikacijos priemonėmis darbuotojai informuojami apie darnaus verslo veiklas ir projektus, skatinant jų įsitraukimą ir dalyvavimą juose. Vykdomi mokymai atskiromis darnumo temomis
Valstybės institucijos	Patvirtintos verslo strategijos vykdymas	Koncentracija į strateginių tikslų vykdymą, susiejant pasiektą pažangą su vadovų ir darbuotojų motyvacinėmis priemonėmis
	Atitiktis gerosios valdysenos reikalavimams ir normoms	Diegiami gerosios valdysenos principai ir praktikos, remiantis VKC rekomendacijomis
	Savalaikis informacijos teikimas, užklausų vykdymas	Efektyvus dokumentų valdymo sistemos įdarbinimas, teisinių dokumentų ir komunikacinių pranešimų derinimas su valstybės institucijomis
	Dalyvavimas valstybės institucijų iniciatyvose ir projektuose	Įsitraukimas į žaliąjį Lietuvos kursą (saulės elektrinės, kt. Bendrovės energetiniai projektai), Judumo, energijos taupymo iniciatyvas, Atvirų duomenų portalo veiklą
	Socialiai atsakinga ir darni Bendrovė	Institucijų informavimas apie darnaus verslo veiklas ir projektus, įtraukimas į darnumo strategijos formavimą per apklausas, kitas grįžtamojo ryšio priemones
Klientai (organizacijos ir ūkio subjektai)	Kokybiškos paslaugos, teikiančios aukštą pridėtinę vertę	Periodiškai vykdomi klientų pasitenkinimo tyrimai ir apklausos, kurių pagrindu koreguojami procesai, tvarkos, bendravimo su klientais nuostatos.
	Proaktyvus ir pozityvus santykis su klientu	

	Greitas reagavimas į kreipinius, užklausas ir pretenzijas	Paslaugų kokybės stebėseną ir proaktyvius ryšių su klientais valdymą, efektyvi skambučių centro veiklą
	Socialiai atsakinga ir darni Bendrovė	Klientų informavimas apie svarbiausius poveikius, rodiklius ir veiklas; ISO standartų diegimas ir sertifikavimas
Tiekėjai ir partneriai	Skaidrūs pirkimai, besiremiantys aiškiais taisyklėmis ir procedūromis	Pirkimų proceso ir taisyklių tobulinimas, atsižvelgiant į išsakomus poreikius ir pastabas
	Socialiai atsakinga ir darni Bendrovė	Partnerių informavimas apie darniąją veiklą, vykdomas tvarumo iniciatyvas bei projektus; Žaliųjų pirkimų integravimas į pirkimų taisykles ir procesus

Pagrindinės veiklos kryptys, poveikiai ir temos

Telecentro Darnioji veikla planuojama ir įgyvendinama trimis pagrindinėmis kryptimis:

Aplinkosaugos

Socialinė

Valdysenos

Kiekvienoje iš šių krypčių Bendrovė yra apibrėžusi svarbiausius poveikius ir pagrindines temas, į kurias orientuoja ir ateityje orientuos savo darniąsias veiklas bei projektus.

Aplinkosaugos kryptyje Bendrovė akcentuoja 7 temas:

1. Poveikis klimato kaitai ir jo mažinimas bei klimatui neutralios veiklos siekis;
2. Energijos taupymas ir naudojimo efektyvumas;
3. Žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimas, atliekų prevencija ir mažinimas;
4. Poveikis gamtinėms teritorijoms ir bioįvairovės išsaugojimas;
5. Vandens naudojimas;
6. Vartotojų švietimas energijos taupymo klausimais;
7. Aplinkosaugos vadybos tobulinimas.

Socialinėje kryptyje Bendrovė išskiria šias aktualias 14 temų:

1. Paramos Ukrainai teikimas;
2. Informacinės visuomenės tvarios ir patikimai veikiančios infrastruktūros užtikrinimas;
3. Asociacijų laisvė ir kolektyvinės derybos;
4. Darbuotojų pasitenkinimas ir įgalinimas;
5. Darbuotojų kaita, darbuotojų kompetencijų tobulinimas ir būsimų darbuotojų rengimas;
6. Darbuotojų sveikata ir sauga;
7. Sąžininga ir konkurencinga atlygio politika bei darbuotojų gerovė;
8. Klientų pasitenkinimas;
9. Vartotojų sveikata ir sauga;
10. Nediskriminavimas ir žmogaus teisių užtikrinimas, lyčių lygybė;
11. Darnumas tiekimo grandinėje;
12. Socialinis dialogas, bendruomenių įtraukimas, savanorystė;
13. Darnaus turizmo skatinimas;
14. Visuomenės pilietiškumo ir istorinės atminties ugdyimas.

Valdysenos kryptyje Bendrovė akcentuoja 6 temas:

1. Darnumo valdymas ir komunikacija;
2. Etika ir korupcijos prevencija;
3. Duomenų privatumas ir kibernetinė sauga;
4. Žalieji pirkimai;
5. Darniosios inovacijos;
6. Darnios veiklos rizikų valdymo sistema.

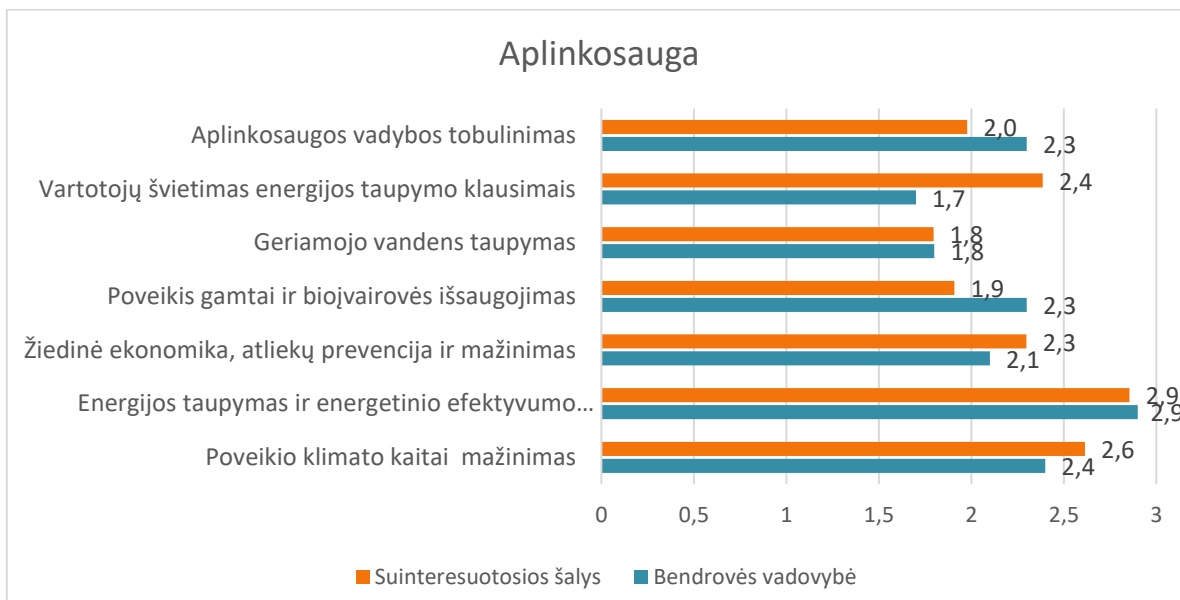
V. SVARBIAUSIŲ POVEIKIŲ IR VEIKLOS PRIORITETŲ REITINGAI

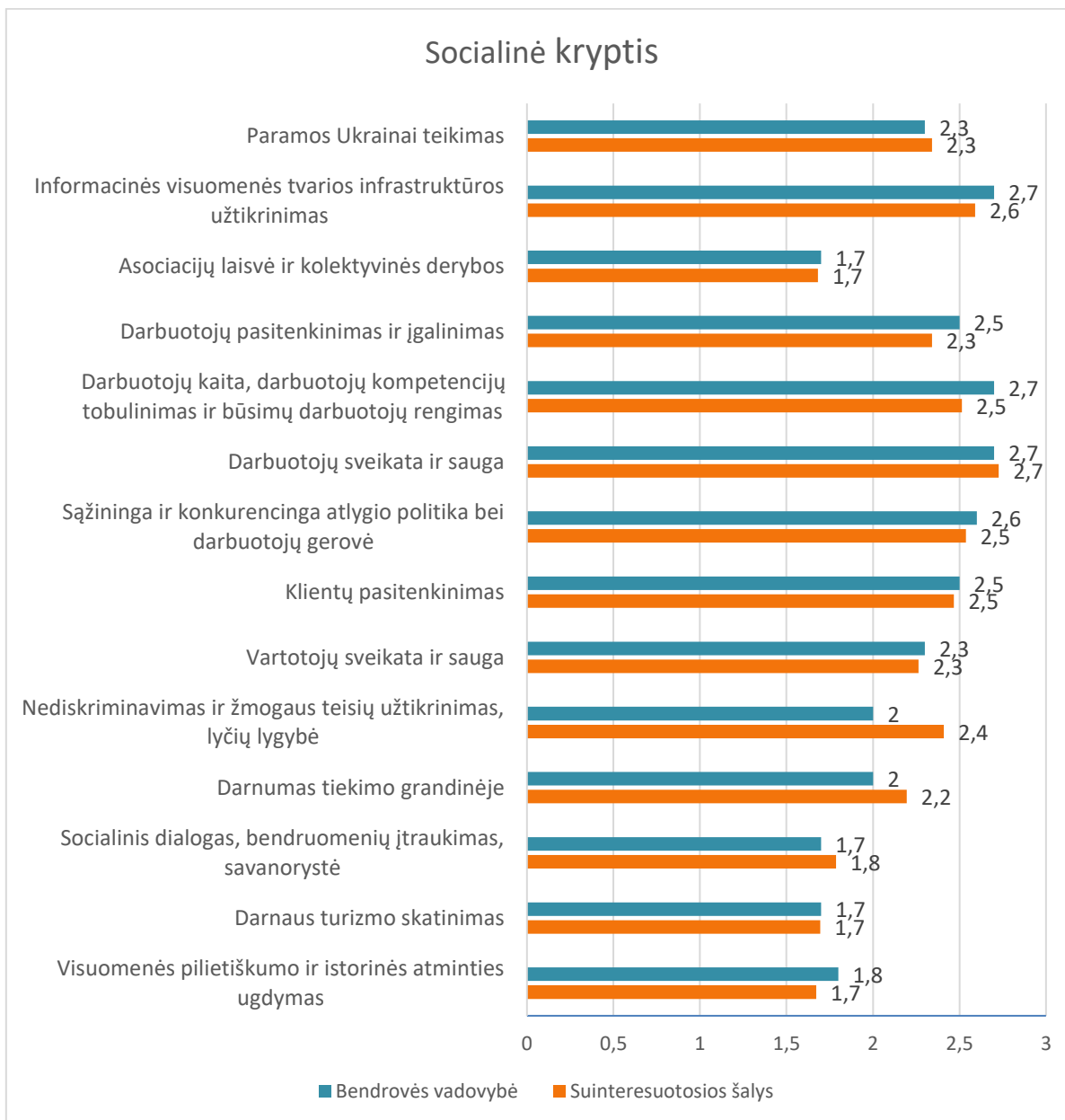
2023 m. svarbiausių poveikių ir veiklos prioritetų reitingavimo procesas

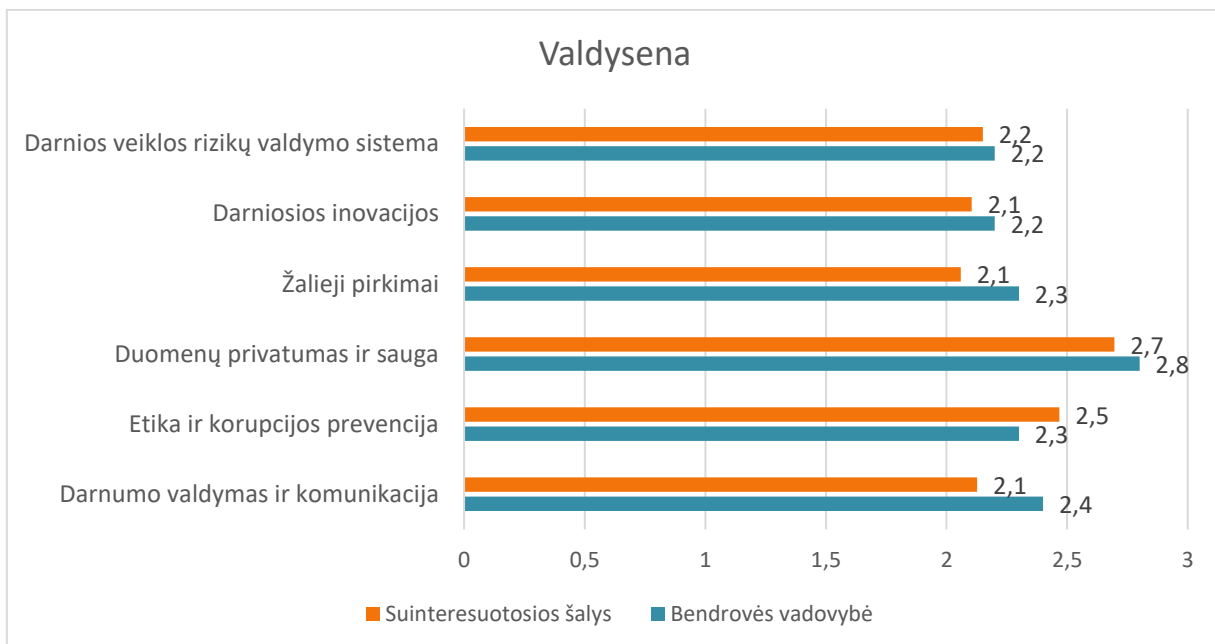
Svarbus Telecentre vykdomos Darniosios veiklos elementas yra veiklos sričių (temų) reitingavimo procesas. Šis procesas yra vykdomas atsižvelgiant į Darnaus verslo politikos 35 punktą, įpareigojantį Bendrovę „vengti neefektyvios išteklių dispersijos“ (išbarstymo) bei “sutelkti organizacinius ir finansinius išteklius proveržiui konkrečiose srityse pasiekti“. Tai analitinis-komunikacinis procesas, kurio metu yra apklausiami Bendrovės vadovybė, taip pat ir suinteresuotosios šalys, po ko suformuojami **Svarbiausių poveikių ir veiklos prioritetų reitingai** (ankstesniais metais buvo formuojama *Svarbiausių poveikių ir temų matrica*). Šie reitingai tampa kelrode, keliant Darniosios veiklos tikslus ir uždavinius.

Formuojant 2023 m. svarbiausių poveikių ir veiklos reitingus, į specialios anketos klausimus atsakė Bendrovės vadovybė, skyrių vadovai ir specialistai, taip pat Bendrovės akcininko – Susisiekimo ministerijos – atstovai. Visi pildžiusieji anketą turėjo įvertinti Bendrovės daromo poveikio arba veiklos prioriteto svarbą Bendrovės Darniosios veiklos kontekste 3 balų sistemoje, kurioje 3 balai atitinka įvertį LABAI SVARBU, 2 balai – SVARBU, 1 balas – VIDUTINIŠKAI SVARBU

TELECENTRO 2023 M. SVARBIAUSIŲ POVEIKIŲ IR VEIKLOS PRIORITETŲ REITINGAI

Prioritetinėms temoms, kurios bent vienos iš apklaustų grupių buvo įvertintos 2 ir daugiau balais, 2023 m. buvo išskelti tikslai ir numatytos jų realizavimo priemonės.

VI. 2023 METŲ STRATEGIJOS IR TIKSLAI BEI JŲ SĄSAJOS SU JT DARNAUS VYSTYMOŠI TIKSLAIS

Formuodamas Darnaus verslo strategijas bei 2023 m. tikslus Telecentras siekė, kad jie sietųsi su Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslais bei potiksliais ir kartu prisidėtų prie jų įgyvendinimo tarptautiniu mastu.

TELECENRO 2023 M. DARNIOSIOS VEIKLOS ATITIKTIS JT DARNAUS VYSTYMOŠI TIKSLAMS

	JT Darnaus vystymosi tikslai	Telecentro 2023 m. tikslai ir priemonės
 <p>5 LYČIŲ LYGYBĖ</p>	<p>LYČIŲ DISKRIMINACIJA (5.1.) <i>Panaikinti visų formų moterų ir mergaičių diskriminaciją, įskaitant darbo užmokesčio atotrūkį.</i></p> <p>LYGIOS GALIMYBĖS LYDERYSTEI (5.5.) <i>Užtikrinti moterų visapusišką ir veiksmingą dalyvavimą ir lygias galimybes lyderystei visais sprendimų priėmimo lygiais politiniame, ekonominiame ir visuomeniniame gyvenime.</i></p>	<p>Tikslas: Užtikrinti pagarbią ir orią darbo aplinką, kurioje asmenys nebūtų diskriminuojami dėl lyties</p> <p><u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Lygių galimybių politikos nuostatų komunikavimas; b) Projekto „Women in Tech“ (moterų pritraukimo į ITT sritį) akcijų rėmimas; c) Moterų pritraukimas į ITT srities darbo pozicijas Bendrovėje.
 <p>7 PRIEINAMA IR ŠVARI ENERGIJA</p>	<p>ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS PLĖTRA (7.2.) <i>Didinti atsinaujinančiosios energijos dalį visų energijos rūšių derinyje.</i></p> <p>ENERGIJOS NAUDOJIMO EFEKTYVUMAS (7.3.) <i>Padidinti energijos naudojimo efektyvumą.</i></p>	<p>Tikslas 1: Dekarbonizuoti Bendrovės veiklą energetinių išteklių vartojimo srityje iki 2030 m.</p> <p><u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Nuosavų saulės jėgainių statyba Telecentro objektuose, gaminančio vartotojo veiklos plėtra; b) perėjimas prie tiekėjo; užtikrinančio energijos tiekimą iš CO₂ negeneruojančių šaltinių. <p>Tikslas 2: Mažinti energijos sąnaudas atskiroms veikloms, funkcijoms bei procesams atlikti ir/arba didinti technologinį efektyvumą</p> <p><u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Elektros energijos taupymo priemonių plano įgyvendinimas; b) Esamų TV ir radijo siųstuvų bei kitų energiją vartojančių įrenginių keitimas naujais, energetiškai efektyvesniais.
 <p>8 DERAMAS DARBAS IR EKONOMINIS AUGIMAS</p>	<p>DARNUS EKONOMIKOS AUGIMAS (8.1., 8.2., 8.3., 8.4.) <i>Palaukyti ekonomikos augimą ir pasiekti aukštesnį ekonomikos našumo lygį užtikrinant diversifikaciją, technologijų modernizavimą ir naujoves, įskaitant dėmesio sutelkimą į didelės pridėtinės vertės ir darbui imlius sektorius.</i></p>	<p>Tikslas 1: Diegti inovacijas, kurios nešėtų ilgalaikę socialinę, ekonominę ir aplinkosauginę naudą</p> <p><u>2023 m. priemonės:</u></p> <p>Suplanuotų investicinių (duomenų centrų statyba, Vilniaus TV bokšto rekonstrukcija, ITT sistemų ir tinklų atnaujinimas) projektų vykdymas</p> <p>Tikslas 2: Užtikrinti darbuotojams patrauklų ir sąžiningą atlyginimą bei papildomas naudas. Ugdyti ir mokyti Bendrovės darbuotojus, kelti jų kvalifikaciją. Užtikrinti saugią ir sveiką</p>

	<p><i>Skatinti į vystymąsi orientuotą politiką, remiančią gamybinę veiklą, deramų darbo vietų kūrimą, verslumą, kūrybingumą ir naujoves ir remti labai mažų įmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių formalizavimą ir augimą, įskaitant galimybę gauti finansines paslaugas.</i></p> <p><i>Palapsniui gerinti veiksmingą pasaulinių išteklių naudojimą.</i></p>	<p>darbo aplinką, gerą psichologinį klimatą bei darbinę atmosferą 2023 m. priemonės:</p> <p>a) Vidutinio darbo užmokesčio didinimas pagal rinkos tendencijas;</p> <p>b) Suteikimas papildomų naudų darbuotojams, suformuojant papildomų naudų darbuotojams krepšelius ir išplečiant jų spektrą;</p> <p>c) Darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas;</p> <p>d) Švenčių, konkursų ir kt. vidinių renginių organizavimas;</p> <p>e) Civilinės ir gaisrinės saugos mokymų ir pratybų organizavimas;</p> <p>f) Sunkių nelaimingų atsitikimų darbe 2023 m. prevencija ir užkardymas.</p>
<p>9 PRAMONĖ, INOVACIJOS IR INFRASTRUKTŪRA</p> 	<p>TVARI INFRASTRUKTŪRA VISIEMS (9.1.)</p> <p><i>Kurti kokybišką, patikimą, tvarią ir atsparią infrastruktūrą, įskaitant regioninę ir tarpvalstybinę infrastruktūrą, skirtą ekonominei plėtrai ir žmonių gerovei didinti, sutelkiant dėmesį į prieinamą ir lygiateisę galimybę ja naudotis visiems.</i></p>	<p>Tikslas 1: Vykdyti valstybės pavestus projektus valstybės informacinių išteklių konsolidacijos srityje 2023 m. priemonės:</p> <p>2 valstybės duomenų centrų statybos darbų vykdymas patvirtintu grafiku.</p> <p>Tikslas 2: Užtikrinti patikimą Bendrovės valdomų ITT sistemų apsaugą nuo kibernetinių incidentų 2023 m. priemonės:</p> <p>a) Konferencijų ir seminarų organizavimas viešojo sektoriaus organizacijoms;</p> <p>b) Monitoringo ir incidentų valdymo priemonių deigimas ir jų reguliarus taikymas;</p> <p>c) Darbuotojų mokymas kibernetinės saugos tema.</p>
<p>11 DARNŪS MIESTAI IR BENDRUOMENĖS</p> 	<p>ĮTRAUKI IR DARNI URBANIZACIJA (11.7.)</p> <p><i>Didinti visuotinę galimybę naudotis saugiomis, įtraukiomis ir prieinamomis žaliomis ir viešomis erdvėmis.</i></p> <p>PAVELDO APSAUGA (11.4.)</p> <p><i>Didinti pastangas apsaugoti ir išsaugoti Lietuvos kultūros ir gamtos paveldą.</i></p>	<p>Tikslas 1: Siekti, kad vykdant aplinkos tvarkymo, statybos ir pan. darbus būtų daroma minimali įmanoma žala florai ir faunai 2023 m. priemonės:</p> <p>a) Sausio 13-osios memorialo atnaujimo projekto vykdymas;</p> <p>b) Mechaninio žolės šienavimo pakeitimas nuganymu avimis Telecentro teritorijose.</p>
<p>12 ATSAKINGAS VARTOJIMAS IR GAMYBA</p> 	<p>PRAMONĖS ŽALOS APLINKAI MAŽINIMAS IR DARNUS IŠTEKLIŲ VALDYMAS (12.2., 12.6)</p> <p><i>Skatinti Bendrovės taikyti darnią praktiką ir įtraukti informaciją apie darnią veiklą į jų ataskaitų rengimo ciklą bei pasiekti darnų gamtos išteklių valdymą ir veiksmingą jų</i></p>	<p>Tikslas 1: Pereiti nuo pavienių aplinkosaugos iniciatyvų ir priemonių prie sisteminės aplinkosaugos vadybos 2023 m. priemonės:</p> <p>Aplinkos apsaugos ir energijos naudojimo vadybos sistemų efektyvus valdymas siekiant atitikties pagal standartus ISO 14001:2015 ir ISO 50001:2018</p> <p>Tikslas 2: Skleisti Telecentro darnumo standartus ir praktikas</p>

	<p><i>naudojimą.</i></p> <p>INFORMACIJA APIE DARNŲ VYSTYMĄSI (12.8.) <i>Užtikrinti, kad žmonės turėtų reikalingos informacijos ir būtų sąmoningi darnaus vystymosi ir darnaus gyvenimo su gamta atžvilgiu.</i></p> <p>ATLIEKOS (12.4., 12.5.) <i>Labai sumažinti atliekų susidarymą, taikant prevenciją, mažinimą, perdirbimą ir pakartotinį vartojimą.</i></p> <p><i>Užtikrinti aplinkai nekenksmingą chemikalų ir visų atliekų tvarkymą per jų gyvavimo ciklą ir labai sumažinti jų išmetimą į orą, vandenį ir dirvožemį, kad kuo labiau sumažėtų neigiamas jų poveikis žmogaus sveikatai ir aplinkai.</i></p> <p>MAISTO ŠVAISTYMAS (12.3.) <i>Sumažinti maisto švaistymą vartotojų ir mažmeniniu lygiu bei gamybos ir tiekimo grandinėse, įskaitant nuostolius po derliaus nuėmimo.</i></p>	<p>išorinėje aplinkoje per vykdomus pirkimus ir bendradarbiavimą su tiekėjais ir partneriais <u>2023 m. priemonės:</u> Žaliųjų reikalavimų integracija į mažiausiai 50 proc. visų pirkimų</p> <p>Tikslas 3: Mažinti veiklai reikalingų išteklių bei jos metu susidarančių atliekų apimtis per antrinį žaliavų ir daiktų panaudojimą <u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Mokymų apie atliekų rūšiavimą ir efektyvią vadybą organizavimas; b) Technologinių atliekų (metalo, plastiko, baterijų, elektronikos) pridavimas utilizavimui; c) Maisto atliekų kiekio „Paukščių tako“ restorane mažinimas per geresnį gamybinio poreikio planavimą ir tiekimų logistikos valdymą; d) Tinkamų maisto atliekų kompostavimas. <p>Tikslas 4: Siekti taupaus geriamojo vandens vartojimo <u>2023 m. priemonės:</u> Vandens vartojimo kontrolė siekiant, kad Lietuvos vidutinė vandens suvartojimo norma nebūtų viršyta</p>
	<p>TEISINGUMAS VISIEMS (16.10) <i>Užtikrinti viešąją prieigą prie informacijos ir saugoti pagrindines laisves vadovaujantis nacionaliniais įstatymais ir tarptautinėmis sutartimis.</i></p> <p>KORUPCIJOS IR KYŠININKAVIMO MAŽINIMAS, KOVA SU ORGANIZUOTU NUSIKALSTAMUMU (16.4.) <i>Labai sumažinti visų formų korupciją ir kyšininkavimą.</i></p> <p>SKAIDRIOS INSTITUCIJOS (16.6.) <i>Kurti veiksmingas, atsakingas ir skaidrias institucijas visais lygiais.</i></p> <p>ĮTRAUKUS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS (16.7.) <i>Užtikrinti atsakomybę, įtraukiant,</i></p>	<p>Tikslas 1: Teikti paramą Ukrainos transliuotojams ir retransliuotojams <u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Radijo siųstuvų siuntos Ukrainos telecentrui suruošimas; b) Ukrainos ir kitoms Rytų šalių teritorijoms skirtų radijo programų retransliavimo per vidurių bangų siųstuvą paslaugomų teikimas. <p>Tikslas 2: Užtikrinti nepertraukiamą radijo ir TV siuntimo tinklų ir sistemų veiklą ir radijo bei TV signalo iki vartotojo kokybę <u>2023 m. priemonės:</u> Nepertraukiamos radijo ir TV tinklų veiklos kibernetinės saugos ir kitų technologinių priemonių stiprinimas</p> <p>Tikslas 3: Plėsti TV siuntimo tinklų aprėptį <u>2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Techninės pagalbos eterinės TV žiūrovams paslaugos „TuriuTV.lt“ plėtra; b) Televizijos siuntimo tinklo ST1 siųstuvų modernizavimas;

	<p><i>pagrįstų visų dalyvavimu ir atstovaujamyjū sprendimų priėmimą visais lygiais.</i></p>	<p>c) Lenkiškų TV kanalų siuntimo aprėpties plėtra nuo 27 proc. iki 66 proc. Lietuvos teritorijos.</p> <p><u>Tikslas 4: Užtikrinti aukštus etikos standartus Bendrovės veikloje, ugdyti korupcijos netoleravimo ir užkardymo kultūrą 2023 m. priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none">a) Korupcijos suvokimo tyrimo atlikimas;b) Mokymų ir kitų antikorupcinio švietimo priemonių vykdymasc) Priminamąją komunikaciją apie pranešimų apie korupcijos apraiškas teikimo kanalus;d) Integruoti korupcijos prevencijos reikalavimus į Pirkimų taisykles ir kitus pirkimų dokumentus.
--	---	---

VII. APLINKOSAUGOS KRYPTIS: DARNUMO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS 2023 M.

Atlikus reitingavimą iš 7-ių svarbiausių temų, priskiriamų aplinkosaugos kryptčiai (žiūr. 5 psl.), 5-iose temose 2023 m. buvo išskelti tikslai bei suformuluotos jų įgyvendinimo priemonės (žr. lentelę).

2023 M. APLINKOSAUGOS KRYPTIES TIKSLAI, ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS IR PASIEKTI REZULTATAI

Eil. Nr.	Poveikis/tema	Tikslai	2023 m. užduotys ir priemonės	2023 m. siektinas rezultatas	2023 m. faktas
1.	Poveikis klimato kaitai ir jo mažinimas bei klimatui neutralios veiklos siekis	Dekarbonizuoti Bendrovės veiklą energetinių išteklių ir F-dujų (šaltnešių) vartojimo srityje iki 2030 m.	Perėjimas prie elektros energijos tiekimo iš CO ₂ negeneruojančių šaltinių	Pradėti pirkti „CO ₂ free“ elektros energiją	+
			Nuosavų saulės jėgainių statyba Telecentro objektuose	Įrengta galia 5 MW	+
			Sumažinti freono tipo dujų (F-dujų) papildymo kiekius lyginant su 2022 m.	2 x mažesni papildymai	+(sumažinta 5 x)
2.	Energijos taupymas ir naudojimo efektyvumas	Mažinti energijos sąnaudas ir/arba didinti technologinę galią nedidinant energijos sąnaudų	Įdiegti elektros energijos taupymo priemonės administraciniuose ir gamybiniuose pastatuose bei sistemose	Sutaupyti 164 000 kWh	+ - Sutaupyta 148 000 kWh
			Vykdyti esamų TV siūstuvų ir kitų energiją vartojančių įrenginių keitimą naujais, energetiškai efektyvesniais. Viešinti atliktas priemonės	Sutaupyti 400 000 kWh	+(sutaupyta 457 000 kWh)
3.	Žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimas, atliekų prevencija ir mažinimas	Mažinti veiklai reikalingų išteklių bei jos metu susidarančių atliekų apimtį per antrinį žaliavų ir daiktų panaudojimą	Organizuoti aukcionus, kuriuose nereikalinga technologinė įranga ir darbo priemonės būtų parduotos antriniam panaudojimui darbuotojams ir išoriniams pirkėjams	Organizuoti min. 12 aukcionų	+(15)
			Organizuoti technologinių atliekų (metalo, plastiko, baterijų, elektronikos) pridavimą utilizavimui	Utilizuoti 30 t. technologinių atliekų	+(63 t.)
			Mažinti maisto atliekų kiekį „Paukščių tako“ restorane per geresnį gamybinio poreikio planavimą ir tiekimų logistikos valdymą	< 6 proc. nuo bendro sunaudotų žaliavų kiekio	-(6,9 proc.)
			Įdiegti šiukšlių rūšiavimo kontenerius centrinėje būstinėje Vilniuje	Rūšiavimo konteneriai įdiegti	+
4.	Aplinkosaugos vadybos tobulinimas	Tobulinti aplinkosaugos vadybos sistemą	Rodiklių sistemos pagal standartus ISO 14001:2015 ir ISO 50001:2018 kiekybinis ir kokybinis tobulinimas	Suformuoti aplinkosaugos ir energetinio efektyvumo rodiklių sistemą	+
5.	Poveikis gamtinėms	Siekti, kad vykdant aplinkos tvarkymo,	Organizuoti eksperimentą, kuriame mechaninis žolės šienavimas būtų	Išplėsti eksperimentą į	+

teritorijoms ir biojvairovė	statybos ir pan. darbus būtų daroma minimali įmanoma žala florai ir faunai	pakeistas nuganytu avimis	2 objektą	
		Atlikti priemonės, skirtas apsaugoti kaštonus nuo keršiosios kandelės šalia Vilniaus TV bokšto	Sugrėbti ir utilizuoti kaštonų lapus	-

1. Poveikio klimato kaitai mažinimas

Šioje Darnaus verslo ataskaitoje yra vertinamas Telecentro CO₂/ŠESD išmetimas bei įtaka klimato kaitai energetinių išteklių ir F-dujų vartojimo srityje Scope1 ir Scope2 aprėptyje.

Atlikusi poveikio klimato kaitai analizę Bendrovė nustatė, kad didžiausią poveikį daro suvartodama didelį kiekį elektros energijos. Taip pat Bendrovė suvartoja tam tikrą energijos kiekį šilumos pavidalu, savo veikloje naudoja naftos produktus: dujas, benziną, dyzeliną.

Šių išteklių naudojimas daro didžiausią įtaką CO₂ ir kitų ŠESD išmetimų apimtims. Tam tikrą poveikį CO₂/ŠESD emisijoms daro F-dujų (šaltnešių) nuotėkis iš Telecentro naudojamų vėsinimo sistemų.

Energetinių išteklių bei F-dujų (šaltnešių) vartojimas Telecentro veikloje 2021-2023 m.

Išteklių rūšis	Matavimo rodiklis	Suvartotas kiekis		
		2021 m.	2022 m.	2023 m.
Bendras suvartotas elektros energijos kiekis	Tūkst. MWh	13,07	13,20	13,80
Elektros energija, suvartota Telecentro reikmėms (minus infrastruktūros nuomininkai)	Tūkst. MWh	8,36	7,65	7,55
Elektros energijos dalis, suvartota Telecentro reikmėms (proc. nuo bendro kiekio)	Proc.	64	58	55
Elektra energija, pagaminta nuosavose saulės elektrinėse (bendras kiekis)	Tūkst. MWh	0,19	0,55	4,05
Nuosavose saulės elektrinėse pagaminta energija, suvartota Telecentro viduje	Tūkst. MWh	0,19	0,55	1,15
Šiluma (centralizuotas šildymas)	MWh	858	768	694
Šiluma (šildymas dujomis)	MWh	133	68	34
Naftos produktai (dyzelinas)	t	31,3	38,5	31,6
Naftos produktai (benzinas)	t	6,4	7,5	3,4
F-dujos (R407C)	kg	n.d.	50	-
F-dujos (R410A)	kg	n.d.	18,6	13,2

CO₂/ŠESD išmetimas Telecentro veikloje 2021-2023 m.*

Išteklių rūšis	Matavimo rodiklis	CO ₂ /ŠESD išmetimai		
		2021 m.	2022 m.	2023 m.
Elektros energija įsigyta iš energijos tiekėjų ir suvartota	t	217	0	111

Telecentro reikmėms (minus infrastruktūros nuomininkai) ⁰				
Šiluma (centralizuotas šildymas) ¹	t	99	78	69
Šiluma (šildymas dujomis) ²	t	29	15	6
Naftos produktai (dyzelinas) ³	t	70	71	83
Naftos produktai (benzinas) ⁴	t	15	17	8
Viso CO₂/ŠESD išmetimas vartojant energetinius išteklius		430	181	277
F-dujos R407C ⁵	t	n.d.	89	-
F-dujos R410A ⁶	t	n.d.	39	28
Viso CO₂ išmetimas dėl F-dujų nuotėkio/papildymo		n.d.	128	28
Viso CO₂/ŠESD išmetimas		430	311	305

* - rodikliai suapvalinti iki sveikųjų skaičių

⁰ – apskaičiuota įvedus biokuro faktorių 0,05 (STR 2.01.02:2016) ir biokuro dalį visoje šaltinių struktūroje

¹ – apskaičiuota taikant faktorių 0,1

² – apskaičiuota taikant faktorių 0,22

³ – apskaičiuota taikant faktorių 2,64

⁴ – apskaičiuota taikant faktorių 2,37

⁵ – apskaičiuota taikant faktorių 1774

⁶ – apskaičiuota taikant faktorių 2088

• **Elektros energijos vartojimas ir CO₂/ŠESD išmetalai 2023 m.**

Telecentras yra santykinai didelis elektros energijos vartotojas, elektra yra svarbiausias Bendrovės fizinis-gamybinis resursas. Kasmet Telecentras iš elektros energijos tiekėjų nuperka apie 13-14 tūkst. MWh energijos. Didesnę dalį įsigytos energijos suvartoja savo reikmėms, dalį energijos suvartoja Telecentro techninės infrastruktūros bei patalpų nuomininkai. (žr. lentelę *Energetinių išteklių bei F-dujų (šaltnešių) vartojimas Telecentro veikloje 2021-2023 m.*)

Įsigydamas rinkoje elektros energiją Telecentras atsižvelgia į deklaruojamą siekį pilnai dekarbonizuoti veiklą iki 2030 m. Tuo būdu siekiama pasirašyti tiekimo sutartis su tiekėjais, kurie gali pasiūlyti energiją, pagamintą iš klimatui neutralių gamybos šaltinių.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 metai elektros įsigijimo požiūriu buvo tarpiniai tarp vadinamosios „žaliosios energijos“ ir visiškai švarios. Sausio-balandžio mėn. Bendrovė pirko energiją iš tiekėjo, kuris deklaravo teikiantis energiją, sugeneruotą iš atsinaujinančių šaltinių (struktūroje vėjas, saulė, vanduo ir biokuras), o gegužės-gruodžio mėn. – iš tiekėjo, kuris deklaravo, kad jo tiekiamą energiją pagaminta iš CO₂/ŠESD negeneruojančių šaltinių (struktūroje vėjas, saulė ir vanduo). **Tuo būdu dėl energijos šaltinių struktūroje buvusio biokuro, 2023 m. įsigyta elektros energija sugeneravo 111 tonų CO₂, kas lėmė 53 proc. didesnį bendro energetinio „krepšelio“ CO₂ pėdsaką, lyginant su 2022 m., kuomet buvo perkama visiškai švari elektros energija.**

• **Nuosavos elektros energijos gamyba 2023 m.**

Apsirūpinimas švaria elektros energija iš nuosavų saulės elektrinių yra vienas svarbiausių Telecentro strateginių uždavinių ir vykdomų projektų. Nuosavos saulės elektrinės užtikrina ne tik ekonominį stabilumą, bet ir padeda mažinti Bendrovės CO₂ pėdsaką.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. buvo aktyviai vykdomi bei baigiami saulės jėgainių statybos projektai. 5000 kW galios elektrinė buvo baigta statyti Sitkūnuose (Kauno r.), 500 kW – Bubiuose (Šiaulių r.). Į eksploataciją buvo įvestos mažo galingumo saulės jėgainės, skirtos tiekti energiją Telecentro vietos objektams Alytuje (30 kW), Viešintose, Anykščių r., (86 kW), Bubiuose, Šiaulių r. (75 kW).

Kartu su 2021 metais paleista jėgaine Molėtuose bendroji saulės jėgainių įrengta galia 2023 m. pasiekė 8,1 MW ir per metus sugeneravo apie 4,05 MWh elektros energijos (2021 m. – 0,19 MWh, 2022 m. – 0,55 MWh). Užtrukus su VERT leidimų, susijusių su energijos transportavimu ESO tinklais, gavimu, tik dalis (1,15 MWh) pagamintos energijos 2023 m. buvo suvartota Telecentro objektuose. Didesnę dalį saulės elektrinėse sugeneruotos energijos (2,9 MWh) teko parduoti elektros rinkos dalyviams.

- **CO₂/ŠESD išmetalai dėl F-dujų (šaltnešių) nuotėkio/papildymo vėsinimo sistemose 2023 m.**

Bendrovė nuo 2022 m. vertina, kokie kiekiai freono tipo dujų (F-dujų) patenka į atmosferą iš Telecentro eksploatuojamų vėsinimo sistemų. Nustatyta, kad 2022 m. Telecentro eksploatuojamuose vėsinimo/šaldymo įrenginiuose iš viso buvo papildyta 69 kg F-dujų: 46 kg R407C ir 23 kg R410A. Apie pusę šio kiekio į atmosferą buvo išleista vieno technologinio incidento metu.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. įdiegus organizacines bei technines priemones, F-dujų papildymo šaldymo įrenginiuose ir sistemose apimtis pavyko sumažinti daugiau negu 5 kartus: nuo 68,6 iki 13,2 kg, o CO₂ išmetalų kiekis daugiau negu 4 kartus, nuo 128 t. iki 28 t.

Poveikio klimatui kontekste svarbu pažymėti, kad Telecentro vystoma eterinė televizija yra mažiausiai tarši iš populiariųjų TV siuntimo platformų. JK konsultacinės kompanijos Carstone paskelbto tyrimo duomenimis, 1 valanda TV žiūrėjimo per eterinę TV sugeneruoja 3 g Co₂, kai tuo tarpu per OTT platformą – 26 g Co₂, o IPTV – net 37 g Co₂.

2. Energijos taupymas ir naudojimo efektyvumas

Telecentras siekia nuolat taupyti elektros energiją, mažinti jos vartojimą, o 2022 m. kilusi energetinė krizė šiam taupymui suteikė dar daugiau motyvų. Telecentras taip pat siekia energetinio efektyvumo – kad veiklos apimčių augimas neskatintų suvartojamos energijos kiekio augimo. Tuo tikslu Bendrovė reguliariai atlieka investicijas į siūstuvų, signalų apdorojimo, tinklo ir kitą įrangą, kurios kiekviena nauja karta yra mažiau imli energijai, mažesnę jos dalį paverčia šiluma.

Energijos suvartojimo duomenys (žr. lentelę *Energetinių išteklių bei F-dujų (šaltnešių) vartojimas Telecentro veikloje 2021-2023 m.*) rodo, kad bendroje suvartotos elektros energijos struktūroje Telecentro savo reikmėms suvartotos energijos dalis kasmet mažėja. 2021-2023 metų laikotarpyje ji sumažėjo 13,3 proc., nuo 8,36 tūkst. MWh iki 7,25 tūkst. MWh. Šis pokytis didžia dalimi yra nulemtas taikomų energijos taupymo priemonių plano.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. Telecentro diegė šias energijos taupymo priemones:

- a) Investicijos į RTV siūstuvų atnaujinimą. Modernūs RTV siūstuvai įmonei leido sutaupyti apie 457 000 kWh elektros energijos
- b) Vėdinimo ir aušinimo sistemų darbo sinchronizavimas telekomunikacinės įrangos konteineriuose Švenčionyse, Varėnoje, Rokiškyje ir Šalčininkuose leido sutaupyti apie 24 000 kWh
- c) Katilinių ir šildymo įrenginių reguliavimas (palaikant iki 20 C) leido sutaupyti apie 70 000 kWh.
- d) Apšvietimo ir kitų biuro bei energijos tiekimo sistemų funkcionavimo korekcijos leido sutaupyti apie 54 000 kWh.
- e)

Energetinio efektyvumo kontekste svarbu pažymėti, kad Telecentro eterinė televizija yra gerokai efektyvesnis pagal energijos sąnaudas televizijos programų perdavimo būdas už kitas TV perdavimo platformas. Didžioje Britanijoje atlikti tyrimai parodė, kad eterinės televizijos siuntimui ir priėmimui sunaudojama 0,07 kWh/įrenginiui per valandą. Atitinkamai kabelinės ir satelitinės televizijos analogiškas rodiklis yra daugiau negu dvigubai didesnis – atitinkamai 0,18 kWh ir 0,78 kWh/įrenginiui per valandą.

3. Žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimas, atliekų prevencija ir mažinimas

Savo ekonominėje ir technologinėje veikloje Telecentras sukuria įvairių nudėvėtų daiktų, verslui nebenaudojamų priemonių ir kitokių atliekų. Siekiama, kad kaip galima didesnę dalis jų būtų panaudota, neiškeltų į sąvartynus.

- **Įrangos, darbo priemonių ir medžiagų antrinis panaudojimas**

Telecentre reguliariai organizuojami kilnojamo turto aukcionai, kuriuose realizuojami automobiliai, baldai, kompiuterinė ir kitokia technologinė įranga, buitiniai prietaisai bei kitas Bendrovės veikloje nebenaudojamas turtas. 2023

m. buvo organizuota 15 nenaudojamo turto aukcionų. Aukcionai yra atviri, parduodami daiktai pristatomi svetainėje aukcionai.telecentras.lt. Dalį šiuose aukcionuose pasiūlytų daiktų nuperka patys Bendrovės darbuotojai, kita dalis parduodama išoriniams interesantams. Neparduoti daiktai ir medžiagos keliauja į antrinių medžiagų supirktuves.

- **Pridavimas antrinių medžiagų perdirbėjams**

Telecentras per metus atrenka ir antrinių medžiagų perdirbėjams priduoja didelį kiekį įvairių atliekų. 2023 metais Telecentras pridavė rekordinį kiekį – 62967 kg – įvairių medžiagų: metalo, plastiko, elektroninės įrangos ir elementų, akumuliatorių, baterijų ir kitokios įrangos bei medžiagų (palyginimui: 2020 m. - 7624 kg; 2021 m. – 14678 kg, 2022 m. – 36205 kg). Antrinių medžiagų perdirbėjams perduotų atliekų apimtys pernai didėjo daugiausiai dėl TV bokšto rekonstrukcijos ir technologinės įrangos atnaujinimo.

- **Maisto atliekos**

Per metus restorane „Paukščių takas“ maitinimo paslaugoms teikti sunaudojama vidutiniška 50-60 tonų produktų ir žaliavų. Vartojimas priklauso nuo lankytojų skaičiaus ir jų pasirenkamo valgių ir gėrimų asortimento. 2023 m. produktų ir žaliavų kiekis sudarė 60,5 tonos.

2023 metais „Paukščių tako“ restorane dėl pasibaigusio vartojimo termino ir kitų priežasčių nurašyta 4148 kg maisto produktų ir žaliavų, tai sudaro 6,9 proc. nuo įsigytų gamybai produktų ir žaliavų kiekio (2021 m. – 6,3 proc.; 2022 – 5,1 proc.). Nurašymo procentas padidėjo dėl aukštesnių maisto kokybės standartų ir sustiprintos maisto kokybės kontrolės.

4. Aplinkosaugos sistemos tobulinimas

2023 m. generalinio direktoriaus įsakymu buvo sukurta Aplinkos apsaugos ir energijos naudojimo vadybos sistemų (ISO 14001:2015 ir ISO 50001:2018) palaikymo darbo grupė. Ši darbo grupė padarė ženklią pažangą analizei būtinų rodiklių rinkimo srityje, padėjo stiprius pagrindus duomenimis grįstai aplinkosaugos vadybai. Buvo atliktas energetinis auditas, suformuoti tikslai, duomenų rinkimo planas, patvirtintas vadybos procesas, vidaus ir išorės audito planai. 2024 m. pradžioje atlikto audito metu buvo konstatuota, kad esminių nukrypimų ar neatitiktį nenustatyta, procesai veikia korektiškai, dokumentai yra tvarkingi.

5. Poveikis gamtinėms teritorijoms ir bioįvairovė

Telecentras įvairiose šalies vietovėse valdo kelias dešimtis radijo inžinerinių objektų, kuriuos supa sanitarinės-apsauginės zonos. Šios zonos kasmet yra šienaujamos – 2 kartus šiltuoju metų laiku. Iš viso tokių šienaujamų teritorijų yra apie 180 ha. Šienaujama mechanizuotu būdu – traktoriais ir savaeigėmis žoliapjovėmis. Toks tradicinis šienavimo būdas pastaruoju metu sulaukia vis daugiau kritikos dėl neigiamo poveikio pievų bioįvairovei.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. Telecentras tęsė 2022 m. pradėtą bandomąjį projektą, kurio tikslas – pakeisti teritorijų mechanizuotą šienavimą nuganymu avimis. Toks sprendimas laikomas saugančiu pievų floros ir faunos įvairovę ir neretai taikomas teritorijose, kuriose įrengti saulės elektrinių parkai. 2023 m. eksperimentas buvo išplėstas, avis įleidžiant į dvi Telecentro teritorijas: Molėtuose ir Juragiuose (Kauno r.). Šis eksperimentas buvo vykdomas bendradarbiaujant su vietos ūkininkais.

Telecentro teritorijoje šalia Vilniaus TV bokšto auga daug kaštonų, kurie kenčia nuo juos puolančio parazito: keršosios kandelės. 2023 m. buvo priimtas sprendimas imtis profilaktinių priemonių, kurių pagrindinė yra lapų sugrėbimas ir utilizavimas. Deja, oro sąlygos rudenį nebuvo palankios šios priemonės organizavimui, ji nukelta į 2024 m.

VIII. SOCIALINĖ KRYPTIS: DARNUMO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS 2023 M.

Atlikus reitingavimą iš 14-os svarbiausių temų, priskiriamų socialinei darnumo kryptiai (žiūr. 4-5 psl.), 10-yje temų 2023 m. buvo keliami tikslai bei parengtos jų įgyvendinimo priemonės.

Visi 10 tikslų suskirstyti į 2 grupes pagal tai, į vidinę ar išorinę Bendrovės aplinką jie yra orientuoti. Vidinėje aplinkoje tikslai ir priemonės buvo sutelktos į darbuotojų gerovės dalykus (atlygis, sauga, sveikata, mokymai, įtrauktis ir kt.), išorinėje aplinkoje – į platesnį ratą klausimų, apimančių paramą Ukrainai, visuomenės informavimą, vartotojų pasitenkinimą ir saugą, atsakomybės plėtrą tiekimo grandinėje ir kt.

2023 M. SOCIALINĖS KRYPTIES TIKSLAI, ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS IR PASIEKTI REZULTATAI

Eil. Nr.	Poveikis/tema	Tikslai	2023 m. priemonės	2023 m. siektinas rezultatas	2023 m. faktas
Į darbuotojus orientuoti tikslai					
1.	Atlygio politika ir darbuotojų gerovė	Užtikrinti darbuotojams patrauklų ir sąžiningą atlyginimą bei papildomas naudas	Didinti vidutinį darbo užmokestį pagal rinkos tendencijas	Metinis vidutinio DU augimas >10 %	+ Padidėjo 13 %
			Suteikti papildomų naudų darbuotojams, suformuojant papildomų naudų darbuotojams krepšelius ir išplečiant jų spektrą	Priemonės, numatytos Personalo plane, atliktos	+
		Ugdyti ir mokyti Bendrovės darbuotojus, kelti jų kvalifikaciją	Užtikrinti darbuotojų mokymą ir kvalifikacijos kėlimą	Ne mažiau kaip 32 val./darbuotojui	+ (36 val.)
		Užtikrinti gerą psichologinį klimatą bei darbinę atmosferą	Organizuoti organizacijos šventes, konkursus, viktorinas, kitus vidinius renginius	Priemonių planas įgyvendintas	+
2.	Darbuotojų sauga ir sveikata	Užtikrinti saugią ir sveiką darbo aplinką	Organizuoti civilinės ir gaisrinės saugos mokymus ir pratybas	Min. 800 val.	+ (976 val.)
			Siekti, kad sunkių nelaimingų atsitikimų darbe 2023 m. būtų išvengta	0 sunkių nelaimingų atsitikimų darbe	+
3.	Nediskriminavimas, žmogaus teisės, lyčių lygybė	Užtikrinti pagarbią ir orią darbo aplinką, kurioje nebūtų diskriminacijos dėl amžiaus, rasės, tautybės, religijos, įsitikinimų, seksualinės orientacijos, šeimyninės padėties apraiškų	Komunikuoti Lygių galimybių politikos nuostatas	Įvykdytos komunikacijos priemonės	+
			Komunikuoti Etikos komiteto misiją ir funkcijas, skatinti darbuotojus kreiptis	Įvykdytos komunikacijos priemonės	+
			Daugiau nepakantumo ir užkardų psichologiniam ir moraliniam smurtui (mobingui) ir priekabiavimui	Įvykdyti išoriniai mokymai skirti atpažinti psichologinio ir kitokio smurto apraiškas darbo aplinkoje	+
			Integruotis į socialiai atsakingų verslo įmonių bendruomenę su tikslu dalintis patirtimi žmogaus teisių užtikrinimo, lygių lygybės ir nediskriminavimo	Dalyvauti LAVA seminaruose ir kitose patirties perėmimo veiklose aktualia tema	+

		sirtyje			
Į išorinę Bendrovės aplinką orientuoti tikslai					
4.	Paramos Ukrainai teikimas	Teikti paramą Ukrainos transliuotojams ir retransliuotojams	Teikti paramą Ukrainos telecentrui Radijo ir TV siųstuvais	Parengti radijo siųstuvų (17 vnt., 36 blokai, 1,5 tonos) siuntą	+ Siunta parengta išsiuntimui
			Užtikrinti ukrainietiško radijo programų retransliavimą per vidurių bangų siųstuvą	Užtikrintas programos „Suspilne“ retransliavimas 6,5 val./paroje	+
5.	Informacinės visuomenės tvarios ir patikimai veikiančios infrastruktūros užtikrinimas	Užtikrinti nepertraukiamą RTV siuntimo tinklų ir sistemų veiklą ir radijo bei TV signalo iki vartotojo kokybę	Plėsti techninės pagalbos eterinės TV žiūrovams paslaugą TuriuTV.lt; didinti konsultavimo ir antenų bei kitos signalo priėmimo įrangos diegimų/sutvarkymų apimtį	> 2500 konsultacijų > 350 diegimų	+ 3011/ 424
		Plėsti TV siuntimo tinklų aprėptį ir skverbtį	Modernizuoti siuntimo tinklų ST1 ir Pietryčių Lietuvos siųstuvus	Atnaujinti 15 siųstuvų	+ (22)
			Išplėsti ST1 ir Pietryčių Lietuvos tinklų siuntimo aprėptį ir skverbtį.	+ 10 proc.	+
Vykdyti valstybės pavestus projektus valstybės informacinių išteklių konsolidacijos srityje	Vykdyti 2 valstybės duomenų centrų statybą	Investicijų planas įvykdytas 100 proc.	+ - (80 proc.)		
6.	Klientų pasitenkinimas	Siekti Telecentro klientų pasitenkinimo teikiamų paslaugų kokybe ir atitikimu lūkesčiams	Vykdyti priemones, kurios užtikrintų siektiną Verslo klientų NPS rodiklį	> 70 %	- (67 %)
			Vykdyti priemones, kurios užtikrintų Slapto kliento tyrimo Vilniaus TV bokšte rezultatą ne mažesnę negu 92 %	> 93 %	+ (96 %)
7.	Vartotojų sauga ir sveikata	Efektyviai kontroliuoti elektromagnetinių laukų intensyvumo parametrus	Atlikti elektromagnetinio lauko intensyvumo parametrų matavimus	Atlikti spinduliuotės matavimai 25 Telecentro objektuose	+ (33)

1-2. Į darbuotojus orientuoti tikslai ir jų įgyvendinimas

Darbuotojai – pagrindinis Bendrovės turtas ir sėkmingos veiklos veiksnys. Tik dėl čia dirbančios kompetentingos ir patyrusios profesionalų komandos įmonė lydi sėkmė, įgyvendinant nubrėžtas strategines kryptis ir metinius tikslus, užtikrinant svarbių valstybei funkcijų ir projektų realizaciją.

Bendrovės santykis su darbuotojais pagrįstas ilgalaikiu bendradarbiavimu, abipuse pagarba, atvirumu bei įsipareigojimų vykdymu. Darnumo požiūriu darbuotojai traktuojami kaip viena iš svarbiausių suinteresuotųjų šalių.

Kaip Telecentrui 2023 m. sekėsi vykdyti tikslus pagal temas *Atlygio politika ir darbuotojų gerovė* ir *Darbuotojų sauga ir sveikata*, atskleidžiama Metinio pranešimo VII skyriuje *Personalo ir atlygio ataskaita*. Šiame Darnaus verslo ataskaitos skyriuje atskleidžiami tokie specifiniai darnaus santykio su darbuotojais aspektai kaip nediskriminavimas, žmogaus teisės, lyčių lygybė (3 tema).

3. Nediskriminavimas, žmogaus teisių ir lyčių lygybės užtikrinimas

2023 metais Bendrovėje nenustatyta jokių diskriminacijos ar kitų incidentų, susijusių su žmogaus teisių pažeidimais, apraiškų.

Bendrovė siekia, kad visiems darbuotojams būtų užtikrintos lygios teisės, pagarbi ir ori darbo aplinka, kad būtų kuriama kultūra, nepakanti diskriminavimui dėl amžiaus, rasės, tautybės, religijos, įsitikinimų, seksualinės orientacijos, šeimyninės padėties.

Savo veikloje Telecentras vadovaujasi *Lygių galimybių politikos* principais, kurie draudžia bet kokio pobūdžio diskriminaciją ir skatina įvairovės ir lygių galimybių kultūrą Bendrovėje, plėtoja darbo aplinką, kurioje visiems darbuotojams taikomos sąžiningos darbo sąlygos.

Lyčių lygybės požiūriu 2023 metais Bendrovėje dirbo 65 % vyrų ir 35 % moterų. Aukščiausio lygio vadovų tarpe pasiskirstymas pagal lytį sudaro 70 % vyrų ir 30 % moterų. Lyginant su Lietuvos ITT sektoriaus vidurkiu (24 proc. moterų, 2020 m.) Telecentro rodikliai atrodo neblogai. Nepaisant to, Bendrovė siekia švelninti darbuotojų lyčių proporciją ir pasisako už aktyvesnį merginų stojimą į technines-inžinerines specialybes. Spalio 30 d. Bendrovėje vykusiame ITT sektoriaus organizacijų susitikime su ITU generaline sekretore *Doreen Bogdan Martin* buvo diskutuojama moterų aktyvesnio dalyvavimo inžinerinėse veiklose tema.

Bendrovėje yra įsteigtas Atleidžiamų darbuotojų atrankų komitetas, kuris vadovaudamasis Bendrovėje patvirtinta Lygių galimybių politika ir jos įgyvendinimo tvarka, vykdo atleidžiamų darbuotojų atranką, privalomai laikantis nediskriminavimo pagrindinių principų taiko vienodus atleidimo iš darbo kriterijus, kurie išimtinai turi būti susiję tik su darbuotojo kvalifikacija, darbo pareigų vykdymu.

2023 m. įvykdytos priemonės. Darbuotojai, turintys įtarimų, kad jų atžvilgiu galėjo būti panaudoti diskriminuojančio pobūdžio veiksmai, 2023 m. buvo skatinami kreiptis į Bendrovės Etikos komitetą, apie jo veiklą primenant žinutėmis Bendrovės intranete. Skundus galima teikti elektroniniu pasitikėjimo paštu. Bendrovė užtikrina absoliutą konfidencialumą nagrinėjant skundus apie pažeidimus.

Siekdama užkardyti galimybes reikštis psichologiniam ir moraliniam smurtui (mobingui) bei priekabiavimui, taip pat kurti psichologiškai saugią darbo atmosferą Bendrovė 2022 m. patvirtino *Smurto ir priekabiavimo darbe prevencijos politiką*, kurios įgyvendinimą lydėjo išoriniai mokymai psichologinio smurto atpažinimo ir prevencijos tema.

Taip pat siekdamas sustiprinti kompetencijas diskriminavimo prevencijos, žmogaus teisių ir lygčių lygybės klausimais Telecentro atstovai dalyvavo Lietuvos atsakingo verslo asociacijos (LAVA) mokymuose bei kitose patirties keitimosi priemonėse.

Daugiau informacijos darbo sąlygų, darbuotojų kaitos, atlygio ir kitais personalo klausimais pateikiama *2023 m. Metiniame pranešime, skyriuje Personalas ir atlygis*.

4. Paramos Ukrainai teikimas

Vienas svarbiausių įvykių, 2022 m. sukrėtusių pasaulį, tapo Rusijos kariuomenės įsiveržimas į Ukrainą ir Lietuvos pašonėje įsiplieskęs didelio masto karas. 2022 m. Ukrainos telecentui paramos pagrindais buvo perduota 19 Radijo ir TV siųstuvų. 2023 m. Telecentras suformavo naują humanitarinę paramą Ukrainos kolegoms: parengta išsiuntimui 17 siųstuvų, skirtų radijo transliacinės sistemos stiprinimui, siunta.

2023 m. Telecentras taip pat per vidurių bangų siųstuvą užtikrino Ukrainos nacionalinio transliuotojo UA: PBC programos „Suspilne“ siuntimą. Ši programa pasiekia didžiulę auditoriją 1500 km spinduliu ir užtikrina objektyvios informacijos apie Rusijos invaziją į Ukrainą bei Ukrainos ginamų demokratijos ir laisvės vertybių sklaidą dideliame Baltarusijos, Ukrainos ir europinės Rusijos dalies areale, įskaitant Ukrainos regionus, laikinai okupuotus Rusijos.

5. Informacinės visuomenės tvarios ir patikimos infrastruktūros užtikrinimas

- **Radio ir TV programų siuntimas**

Telecentras yra svarbi Lietuvos informacinės visuomenės infrastruktūros grandis. Bendrovės siuntimo tinklais į eterį siunčiamos 26 nacionalinės ir regioninės aprėpties TV programos, kurias per anteną priima apie 400 tūkst. namų ūkių. Taip pat Telecentro tinklais į eterį siunčiamos 27 nacionalinės, regioninės ir vietinės aprėpties FM radijo programos. Visos

Bendrovės siunčiamos į eterį TV ir radijo programos yra nemokamos jų žiūrovams ir klausytojams. Telecentro televizijos ir radijo tinklas dengia beveik 100 proc. šalies teritorijos.

Bendrovės pastangomis nuo 2016 m. iki 2023 m. per anteną nemokamai priimamų eterinės televizijos programų skaičius šalyje padidėjo 35 proc. Nuoseklus nemokamų eterinių programų skaičiaus didinimas bei siuntimo tinklų plėtra Lietuvai leidžia užimti tvirtas pozicijas Europos šalių, lyderiaujančių pagal eterinės TV žiūrimumą, grupėje.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. buvo vykdoma TV siuntimo tinklų ST1 ir Pietryčių Lietuvos, per kuriuos siunčiamos Lietuvos ir Lenkijos televizijų programos, siųstuvų modernizacija (daugiau apie Telecentro siuntimo tinklus skaitykite <https://turiutv.lt/apie>). Jos metu buvo pakeista 13 TV siųstuvų, tai leido daugelyje šalies vietovių pagerinti TV signalo kokybę, kartu pagerėjo TV tinklų ir visos bendrovės energetinio efektyvumo rodikliai.

2023 m. taip pat buvo pakeisti 9 siųstuvai, kuriais yra siunčiamos FM radijo programos, atlikti kiti pakeitimai, leidę sustiprinti dalies lietuviškų radijo stočių aprėptį ir skverbtį.

Pernai buvo toliau plėtojama 2021 metais startavusi techninės pagalbos paslauga *TuriuTV*, apimanti eterinės TV sutrikimų registravimą, konsultavimą telefonu ir TV signalo priėmimo techninių nesklandumų sutvarkymą TV žiūrovo namuose. Ši Telecentro iniciatyva ypač aktuali nutolusių kaimo vietovių gyventojams, taip pat senjorams ir kitiems TV žiūrovams, kuriems dėl technologinių ar ekonominių priežasčių nemokama eterinė TV yra vienintelė prieinama TV žiūrėjimo platforma.

Per 2023 m. į Telecentrą kreipėsi per 3000 TV žiūrovų, kuriems buvo suteikta reikiama informacija ir konsultacijos, atlikti 424 antenų ir kitos priėmimo įrangos sutvarkymo/įdiegimo užsakymai.

- **Valstybės duomenų konsolidacija**

2023 metais buvo tęsiamas valstybės duomenų centrų (VDC) plėtros projektas. Jo tikslas – konsoliduoti valstybinių institucijų valdomus serverius ir duomenų masyvus modernios ir aukščiausią saugumo lygį atitinkančios infrastruktūros pagrindu. Duomenų centrų konsolidacija suteiks galimybę efektyviau valdyti valstybės IT ūkį, leis taupyti organizacinius, finansinius ir energetinius išteklius.

Informacinių išteklių perkėlimas į dedikuotus valstybinius duomenų centrus ne tik leis padidinti valstybės informacinių išteklių saugumą, bet ir sąlygos reikšmingus finansų bei elektros energijos sutaupymus. Ekspertų teigimu, Lietuva kasmet išleidžia virš 40 mln. Eur šiuo metu neefektyviai, decentralizuotai ITT infrastruktūrai prižiūrėti. Nemaža dalis šių finansų skiriama daugybei atskirų nedidelių žinybinių serverinių palaikymui ir atnaujinimui.

Didžiausius IT kaštus generuoja sąnaudos elektros energijai, metinės valstybės išlaidos neefektyvaus IT ūkio išlaikymui vien dėl išaugusių elektros kainų gali siekti 100 mln. eurų ir daugiau. Valstybinio sektoriaus energetinis efektyvumas esamose institucijų serverinėse yra iki keliasdešimt kartų žemesnis negu aukšto energetinio efektyvumo duomenų centruose.

Bendra Telecentro investicija į šiuos duomenų centrus, technologinę įrangą, telekomunikacinius sujungimus ir kitus projekto elementus sudarys daugiau negu 20 mln. eurų.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. buvo vykdomi 2 valstybės duomenų centrų statybos darbai, į kuriuos investuota apie 12,5 mln. Eur. Planuotas investicijų grafikas įvykdytas 80 proc.

6. Klientų pasitenkinimo užtikrinimas

Savo reguliarioje veikloje Bendrovė nuolat vykdo klientų pasitenkinimo tyrimus, kurių rezultatai ir išvados tampa pagrindu tobulinti praktinį darbą su klientais. Verslo klientų NPS tyrimas atliekamas kartą per metus, Slapto pirkėjo tyrimas Vilniaus TV bokšte (restorane *Paukščių takas*) – nuolat, bent kartą į mėnesį.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. atlikto klientų NPS tyrimo duomenimis, Telecentrui nepavyko pasiekti užsibrėžto tikslo – užtikrinti mažiausiai 70 proc. NPS rekomendavimo rodiklį. Dėl išaugusių kainų, kurias lėmė 2023 m. drastiškai augę elektros energijos kaštai, pasiektas 67 % bendras rekomendavimo rodiklis.

Vilniaus TV bokšte 2023 m. vykdytų tyrimų suvestinis rezultatas – 96 proc. (2022 m. – 95 proc.). Šis pasiekimas viršijo Bendrovės užsibrėžtą tikslą (93 proc.) ir buvo geresnis, nei pernai metais. Pabrėžtina, kad lankytojų aptarnavimo kokybės tikslas buvo pasiektas nepaisant TV bokšte 2023 m. vykdytų rekonstrukcijos ir statybos darbų.

7. Vartotojų sauga ir sveikata

Vartotojų saugos ir sveikatos temoje Telecentras koncentruojasi į pagrindinį poveikį, kuris susijęs su Telecentro kertine veikla, t.y. radijo ir TV programų siuntimu. Tai – elektromagnetinių bangų išspinduliavimas į eterį (žr. lentelę). Telecentras periodiškai atlieka elektromagnetinio lauko intensyvumo parametrų matavimus savo radiotechniniuose objektuose pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro patvirtintus stebėsenos planus. rodiklį

Telecentro siųstuvų suminė galia 2023 metais

Veiklos sritis	2023 m.	
	Siųstuvų skaičius	Suminė efektinė spinduliuojamoji galia (MW)
TV ir radijo programų siuntimas	195	1,016
Radijo programų siuntimas vidurinių bangų siųstuvais	2	0,1
VISO	197	1,116

2023 metais ženkliai išplėtė spinduliuotės stebėsenos apimtį. Buvo atlikti elektromagnetinio lauko matavimai 33 Telecentro radijo ir televizijos stotyse (2022 m. – 2 stotyse). Matavimai parodė, kad pastarųjų sukuriama elektromagnetinio lauko energijos srautas objektų aplinkoje yra mažesnis už 0,01 W/m², kas sudaro <0,5 proc. nuo patvirtintos higieninės normos HN 80: 2015 leistinos elektromagnetinio lauko intensyvumo ribos (2 W/m²) nagrinėjamame dažnių ruože.

Vertinant visų Telecentro radiotechninių objektų sukuriamą išspinduliuojamos energijos poveikį bendram elektromagnetinio lauko fonui Lietuvoje, pažymėtina, jog **suminė Telecentro stočių efektinės spinduliuotės galia (1,1 MW) nuo visų Lietuvoje registruotų radijo bangomis veikiančių mobiliojo ryšio ir kitokių stočių, kurių suminė efektinė spinduliuotės galia siekia daugiau negu 300 000 MW, sudaro nykstančiai mažą dalį, todėl poveikis bendram fonui yra laikytinas nereikšmingu.**

IX. VALDYSENOS KRYPTIS: DARNUMO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS 2023 M.

Atlikus reitingavimą 6-ių svarbiausių temų, priskiriamų valdysenai kryptčiai, visose temose 2023 m. buvo išskelti tikslai bei suformuluotos jų įgyvendinimo priemonės (žr. lentelę).

2023 M. VALDYSENOS KRYPTIES TIKSLAI, ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS IR PASIEKTI REZULTATAI

Eil. Nr.	Poveikis/tema	Tikslai	2023 m. priemonės	2023 m. siektinas rezultatas	2023 m. faktas
1.	Darnumo valdymas ir komunikacija	Stiprinti Darniosios veiklos vadybos kokybę ir komunikaciją	Stiprinti darnumo temų integraciją į strateginio planavimo procesą	Darnumo temos išdiskutuotos strateginio planavimo sesijose, vadovybės posėdžiuose	+
			Stiprinti Darniosios veiklos vadybos kokybę per integraciją su ISO 14001/51001 standartų vadybos procesu	Detalesnė ir audituojama atskaitomybė	+
			Darnumo temų sklaida žiniasklaidoje	Bent 1 publikacija darnumo tema	+(2)
2.	Verslo etika ir korupcijos prevencija	Užtikrinti aukštus etikos standartus Bendrovės veikloje, ugdyti korupcijos netoleravimo ir užkardymo kultūrą	Atlikti korupcijos suvokimo tyrimą	Atliktas tyrimas	+ IV ketv.
			Vykdyti mokymus ir kitas antikorporcinio švietimo priemones	Suplanuotos priemonės atliktos	+
			Vykdyti primenamąją komunikaciją apie pranešimų apie korupcijos apraiškas teikimo kanalus		
		Integruoti korupcijos prevencijos reikalavimus į Pirkimų taisykles ir kitus pirkimų dokumentus.			
3.	Duomenų privatumas ir kibernetinė sauga	Stiprinti asmens duomenų apsaugą ir kibernetinę saugą sisteminiu ir operatyviniu lygmeniu	Atlikti atnaujinimus BDAR politikoje ir susijusiuose dokumentuose	Suplanuotos priemonės atliktos	+
4.	Darniosios inovacijos	Diegti inovacijas, kurios nešų ilgalaikę socialinę, ekonominę ir aplinkosauginę naudą	Duomenų centro DC3 šilumokaičių sistemos įrengimas ir integracija su Vilniaus šilumos tinklais	Projektai įvykdyti planuotoje apimtyje ir laiku	+
5.	Žalieji pirkimai	Skleisti Telecentro darnumo standartus ir praktikas išorinėje aplinkoje per vykdomus pirkimus ir bendradarbiavimą su tiekėjais ir partneriais	Integruoti žaliųjų pirkimų reikalavimus į pirkimų praktiką	> 50 proc. nuo visų vykdomų pirkimų	+(90 proc.)

6.	Darniosios veiklos rizikų valdymo sistema	Valdyti Darniosios veiklos rizikas	Peržiūrėti ir atnaujinti Darniosios veiklos rizikų sąrašą, numatyti jų valdymo priemones	Priemonės atliktos	+
----	---	------------------------------------	--	--------------------	---

1. Darnumo valdymas ir komunikacija

Telecentras siekia kasmet tobulinti Darniąją veiklą, laikantis Valdymo koordinavimo centro prie EIM rekomendacijų, tarptautinių Global Reporting Initiative nuostatų.

2023 metais toliau buvo realizuojama strateginė vadovybės nuostata integruoti darnumą į Bendrovės veiklą, paversti jį vienu iš struktūrinių veiklos prioritetų, toliau buvo stiprinamos darnumo tikslų sąsajos su Bendrovės verslo strategija ir vadyba. 2023 m. Darniosios veiklos klausimai buvo diskutuojami 2 strateginėse planavimo sesijose, valdybos ir administracijos posėdžiuose. Įvairių lygių vadovai dalyvavo darniosios veiklos prioritetų nustatymo sesijose.

2023 metais Bendrovėje buvo įdiegti du naujus standartai: Aplinkosaugos sistemos vadybos standartas ISO 14001 ir Energijos sistemos vadybos standartas ISO 51001. Įdiegus šiuos standartus buvo pereita prie aukštesnio lygio aplinkosaugos bei efektyvaus energijos valdymo klausimų vadybos. Ši veikla tapo pagrįsta detaliais rodikliais ir duomenimis. Taip pat ISO standartų vadyboje numatytos kasmetinio auditavimo procedūros didelė dalis Telecentro Darniosios veiklos automatiškai tapo audituojama išorės auditorių. Tuo būdu integracija su ISO standartais suteikė Darniosios veiklos procesui aukštesnę kokybę.

Komunikuodama Darniąją veiklą Bendrovė 2023 m. paskelbė žiniasklaidoje 2 straipsnius darnumo tema: kovą buvo paskelbtas straipsnis „Valstybės duomenų centrai: sparčiai kyla sienos“. Straipsnyje buvo pateikta informacija apie naujai statomų duomenų centrų „žaliuosius“ aspektus bei jų poveikį energijos taupymui valstybės mastu. Rugsėjį buvo paskelbtas straipsnis „Eterinė televizija – ir nemokama, ir tvari“. Straipsnyje atskleista informacija apie eterinės televizijos platformos energetinį tvarumą, pateiktas palyginimas su kitomis televizinėmis platformomis bei jų energetinėmis sąnaudomis.

2. Verslo etika ir korupcijos prevencija

Bendrovėje patvirtinta Korupcijos prevencijos politika, kurios aprašas yra skelbiamas internetinėje Bendrovės svetainėje (<https://www.telecentras.lt/apie-mus/korupcijos-prevencija/>). Bendrovėje taip pat yra paskirtas atsakingas už korupcijos prevenciją darbuotojas.

Bendrovėje veikia pranešimų apie galimus korupcinius pažeidimus kanalas – dedikuota el. pašto dėžutė korupcijos.prevencija@telecentras.lt, kurios turinį mato ir administruoja Bendrovėje už korupcijos prevenciją atsakingas darbuotojas. Darbuotojai skatinami pranešti apie galimus korupcinio pobūdžio pažeidimus. Anoniminiai pranešimai taip pat nagrinėjami. Pranešėjo tapatybė griežtai saugoma remiantis [LR Pranešėjų apsaugos įstatymu](#).

Kaip korupcijos prevencijos sistemos sudedamoji dalis Telecentre galioja [Dovanų politikos gairės](#), kurios nustato dovanų priėmimo ir (ar) teikimo taisykles, darbuotojų elgesį priimant ir teikiant dovanas.

2023 metais buvo vykdomi šie veiksmai bei priemonės korupcijos prevencijos srityje:

- 2023 m. gruodį buvo organizuoti visuotiniai Telecentro darbuotojų mokymai korupcijos atpažinimo ir prevencijos tema. Mokymuose dalyvavo 90 darbuotojų.
- 2023 m. lapkritį, artėjant kalėdinėms šventėms, darbuotojai pakartotinai buvo supažindinti su bendrovės Dovanų politika, jos taikymo praktikoje aspektais. Atnaujintas [Telecentro dovanų žurnalas](#).
- Vykdyti reguliarius potencialių tiekėjų ir verslo partnerių patikrinimai korupcijos pasireiškimo rizikos aspektu. Šių patikrinimų išvados teikiamos pirkimus vykdančioms padalinėms ir specialistams
- Korupcijos pasireiškimo rizikų klausimai buvo reguliariai aptariami Bendrovės valdybos posėdžiuose.
- Reguliariai buvo vykdomi korupcijos prevencijos pokalbiai su naujai priimtais į darbą darbuotojais.

3. Duomenų privatumas ir kibernetinė sauga

Vertinant valdysenos temas asmens duomenų apsaugos ir privatumo užtikrinimo temai buvo suteiktas vienas aukščiausių prioritetų (žiūr. Svarbiausių poveikių ir veiklos prioritetų reitingai, 7 psl.). Tai rodo, kokia ši tema svarbi ne tik įmonei, bet ir jos suinteresuotoms šalims.

Bendrovė taip pat didelį dėmesį skiria kibernetinei saugai, kurią suvokia kaip kompleksą priemonių savo vidinėms informacinėms sistemoms ir valdomiems duomenims apsaugoti bei kibernetinės saugos paslaugas, teikiamas klientams.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. buvo tobulinami vidiniai Bendrovės dokumentai, susiję su BDAR:

- balandžio mėn. buvo atnaujinta Telecentro *Asmens duomenų apsaugos politika*, nustatanti pamatinius asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos principus, procedūras ir atsakomybes Bendrovėje. Politika atnaujinta pagal naujausias BDAR taikymo gaires ir taikymo tendencijas.

- atnaujintos Pirkimo-pardavimo, Paslaugų teikimo ir Rangos sutartys;

- *Darbuotojų asmens duomenų tvarkymo taisyklės* pakeisto *Duomenų apsaugos pranešimu darbuotojams*.

Dokumente detalai apibūdinama, kokiose veiklose bei situacijose kokie asmeniniai darbuotojų duomenys ir kokių pagrindu yra tvarkomi.

Taip pat pernai vasarį buvo suorganizuoti Asmens duomenų apsaugos mokymai darbuotojams, įdiegtos slapukų valdymo priemonės Bendrovės valdomose svetainėse, atlikti kiti BDAR kontrolės stiprinimo veiksmai.

Kibernetinės saugos srityje Telecentras buvo įtrauktas į tarptautinę duomenų bazę, Patikimų diegėjų sąrašą (Trusted Introducer Directory). Buvo pradėta klientams teikti Saugos operacijų centro (SOC) paslauga. Bendrovė taip pat organizavo kibernetinės saugos mokymų ir phishing simuliacijos mokymus, dalyvavo NKSC pratybose Kibernetinis skydas 2023.

4. Darniosios inovacijos

Investuodamas į technologijas ir kitą veiklai naudojamą turtą Telecentras siekia suderinti verslo tikslus su tvariųjų inovacijų principais, kuriančiais ilgalaikę pridėtinę vertę socialinei ir gamtinei aplinkai.

2023 m. įvykdytos priemonės. 2023 m. viename iš statomų valstybės duomenų centrų (DC3) buvo įrengta speciali šilumokaičių sistema. Skaičiavimai rodo, kad pilnai apkrautas centras (200 serverių spintų) generuos apie 1 megavatą atliekinės šilumos energijos, kurią galima su nauda įdarbinti. Tiek šilumos energijos užtenka patenkinti viso Salininkų mikrorajono šilumos poreikius per metus. Pagal preliminarų susitarimą su Vilniaus šilumos tinklais, abi kompanijos vykdys eksperimentą, kurio tikslas – panaudoti DC3 šilumą miesto šilumos tinkluose. Šio projekto metu pirmąkart Lietuvoje bus sukurtas ir praktiškai įgyvendintas inžinierinis bei ekonominis sprendimas, kaip duomenų centrų atliekinę šilumą panaudoti miesto ir miestiečių reikmėms.

5. Žalieji pirkimai ir darnumas tiekimo grandinėje

Telecentras savo pirkimų praktikoje taiko daugelį žaliųjų pirkimų normų bei reikalavimų tiekėjams ir partneriams, taip siekdamas skleisti darnumo nuostatas per tiekimo grandinę į išorinę Bendrovės aplinką.

2023 m. įvykdytos priemonės. Vykdydamas pirkimus 2023 m. Telecentras pirkimo procedūrose ir dokumentuose skatino tiekėjus ir partnerius atskleisti informaciją apie savo veikloje taikomas aplinkosaugos sistemas ir priemones:

- pagal standartą LST EN ISO 14001;
- pagal Aplinkos vadybos ir audito sistemą EMAS;
- pagal kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautiniais standartais, kuriuos yra patvirtinusios sertifikavimo įstaigos, atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus;
- kitas lygiavertes aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemones.

Tokios informacijos atskleidimas yra didelis privalumas, dalyvaujant Telecentro organizuojamuose pirkimo konkursuose.

2023 m. žalieji reikalavimai buvo integruoti į 90 proc. vykdytų pirkimų.

Taip pat Telecentras nuo 2021 m. pirkimuose taiko *Veiklos partnerių elgesio kodekso* reikalavimus. Šio dokumento tikslas – skatinti Bendrovės tiekėjus ir kitus veiklos partnerius veikti pagal visuotinai pripažintus skaidraus ir atsakingo elgesio standartus, apimančius socialinę, ekonominę, aplinkosaugos ir valdysenos sritis. Tam Pirkimų taisyklėse ir kituose su pirkimo procesu susijusiuose dokumentuose buvo įtraukti įpareigojimai tiekėjams, teikiant komercinius pasiūlymus, susipažinti su Veiklos partnerių elgesio kodekso normomis ir jų laikytis.

6. Darniosios veiklos rizikų valdymo sistema

Darniosios veiklos rizikų valdymas aprašyta atskirame ataskaitos skyriuje – *Darniosios veiklos rizikos ir jų valdymas* (psl. 28).

X. DARNIOSIOS VEIKLOS RIZIKOS IR JŲ VALDYMAS

Vykdydama Darniąją veiklą, Bendrovė susiduria su įvairiomis vidinėmis ir išorinėmis rizikomis, galinčiomis paveikti išsikeltų Darnaus verslo tikslų vykdymą, pasireikšti žala Bendrovės veiklai ir reputacijai.

2023 metais buvo identifikuotos šios rizikos, turinčios didžiausią pasireiškimo tikimybę (žiūr. lentelę):

DARNIOSIOS VEIKLOS RIZIKOS, TURINČIOS DIDŽIAUSIĄ PASIREIŠKIMO TIKIMYBĘ

(remiantis Telecentro Rizikų registru)

Rizikos sritis	Rizikos aprašymas	Rizikos lygis	Rizikos valdymo priemonės
Korupcijos apraiškos	Nepotizmo apraiškos priimant darbuotojus	Mažas (2)	Savalaikis atsakingo rizikų darbuotojo informavimas apie galimą atvejį
	Ne visos darbuotojų gautos dovanos registruojamos dovanų registre	Žemas (2)	Savalaikis darbuotojų informavimas apie būtinybę laiku deklaruoti gaunamas dovanas remiantis Dovanų politikos gairėmis
	Interesų deklaravimas: ne visi interesų konfliktai registruojami laiku darbuotojų deklaracijose	Vidutinis (6)	Savalaikis darbuotojų informavimas apie būtinybę laiku deklaruoti privačius interesus ir atsiradus konfliktui – nusišalinti nuo sprendimų priėmimo pagal Privačių interesų ir konfliktų derinimo tvarką
Nelaimingi atsitikimai darbe	Darbų saugos reikalavimų ir instrukcijų dideliame aukštyje pažeidimas	Vidutinis (4)	2023 m. vykdytos priemonės: 1. Atlikti aukštaliapių mokymai 2. Darbų saugos patikrinimai vietoje 3. Atlikta aukštaliapių darbo saugos priemonių patikra
ES sankcijos ir draudimai	Atitikties ES taikomoms sankcijoms ir draudimams, taikomiems tiekėjams, asmenims, prekėms, paslaugos ir technologijoms, pažeidimas	Vidutinis (4)	Sustiprinta tiekėjų patikros bei pirkimų procedūrų vidaus kontrolė
Aplinkai kenksmingų medžiagų nuotėkis	Nuotėkis iš dyzelino talpų bei F-dujų nuotėkis iš vėsinimo sistemų gali sutrikdyti ITT sistemų darbą bei padaryti žalos aplinkai	Mažas (3)	1. Parengtas Veiklos tęstinumo užtikrinimo planas 2. Į rizikų valdymo planą įtrauktos prevencinės (reguliarios techninės priežiūros) bei galimo incidento žalos gamtai minimizavimo priemonės
Infrastruktūros, įtakojančios paslaugų teikimą, pažeidimas	Ryšio ar tinklo gedimas /avarija dėl transmisijos tinklo	Vidutinis (6)	1. Tinklo parametrų stebėjimas. 2. Tinklo rezervavimo priemonių kiekybinis bei kokybinis vystymas Tinklo įrangos savalaikis atnaujinimas
Netinkamas asmens duomenų valdymas pagal BDAR reikalavimus	Darbuotojų asmens duomenų vagystė, nutekėjimas. Klientų asmens duomenų paviešinimas.	Vidutinis (4)	1. Darbuotojų įvadinis instruktavimas ir mokymai 2. Poveikio vertinimas/auditavimas 3. Konfidencialumo deklaracija, asmens duomenų tvarkymo sutartys 4. Kompiuterinių diskų šifravimas 5. Saugus dokumentų siuntimas tvarkytojams el. paštu
Darnumo rizikų nesuvaldymas tiekimo grandinėje	Vaikų, priverstinio darbo, mokesčių slėpimo, kenksmingų aplinkosaugai gamybinių procesų pasireiškimo galimybė verslo partnerių ir tiekėjų veikloje	Žemas (2)	Reikalavimų tiekėjams susipažinti su verslo etikos ir korupcijos prevencijos nuostatomis, esančiomis „Verslo partnerių elgesio kodekse“, žaliųjų reikalavimų integracija pirkimo dokumentuose